

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๗/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายเสวต ทองรัมย์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คำร้อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อเท็จจริง

นายเสวต ทองรัมย์ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๔๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป จึงถือว่านายเสวต ทองรัมย์ เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) ซึ่งมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ตามมาตรา ๒๕๒ ภายใน ๓๐ วัน เมื่อเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง ๑ ปี

ต่อมานายเสวต ทองรัมย์ ได้ยื่นหนังสือขอลาออกจากตำแหน่ง โดยขอให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบและพบว่านายเสวต ทองรัมย์ ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้ง ๓ ครั้ง คือ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยลำดับได้ ดังนี้

๑) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๓๕๓ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้นายเสวต ทองรัมย์ ชี้แจงข้อเท็จจริง

ต่อมานายเสวต ทองรัมย์ ได้มีหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๓ มายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งว่าตนไม่ทราบความจริงว่าต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ก็มิได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาแจ้งต่อ ป.ป.ช. แต่อย่างใด

๒) ทางคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๕๑๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ อีกครั้งหนึ่งให้เร่งชี้แจงข้อเท็จจริงและแจ้งโทษตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งนายเสวต ทองรัมย์ ได้ทำหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๓ โดยยืนยันว่าได้ชี้แจงแล้วตามหนังสือลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๓ พร้อมส่งสำเนาชี้แจงดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ยังมีได้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด

๓) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ในการประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๔ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่านายเสวต ทองรัมย์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ จึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

(๑) ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายเสวต ทองรัมย์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้นายเสวต ทองรัมย์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา ๕ ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

๔) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นควรรับไว้ดำเนินการและแจ้งให้ทั้งสองฝ่ายรับทราบเพื่อให้ผู้ร้องจะชี้แจงเพิ่มเติมเป็นหนังสือ และให้โอกาสผู้ถูกร้องจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๕) หลังจากความพยายามที่จะติดต่อกับนายเสวต ทองรัมย์ หลายครั้งหลายรูปแบบ ก็ปรากฏว่านายเสวต ทองรัมย์ มิได้ส่งคำชี้แจงใดๆ มายังศาลรัฐธรรมนูญ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) และ มาตรา ๑๐ (๒)

มาตรา ๔

“ข้าราชการการเมืองได้แก่บุคคลซึ่งรับราชการในตำแหน่งข้าราชการการเมืองดังต่อไปนี้ . . .

(๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรี และที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี...”

มาตรา ๑๐

“ข้าราชการการเมืองนอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีออกจากตำแหน่งเมื่อ...

(๒) ลาออก ... ”

๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๕

มาตรา ๒๕๑

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

“บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

“ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่น

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

“เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไปและเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๑๕

“เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ข้อพิจารณา

๑) เห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีฯ ภายใน ๓๐ วัน ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติทั้ง ๓ ครั้ง

๒) ส่วนการขอลาออกของนายเสวต ทองรัมย์ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ นั้นมีผลสมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๐ (๒)

คำวินิจฉัย

จากข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องมิได้ส่งคำชี้แจงใดๆ มายังศาลรัฐธรรมนูญประกอบกับข้อกฎหมายข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ อย่างครบถ้วนทั้ง ๓ ครั้ง ผู้ถูกร้องจึงต้องด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งต้องถูกห้ามสองสถาน แต่ในกรณีนี้ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปแล้ว จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ สถานเดียวซึ่งในกรณีนี้เห็นควรให้ “นับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำความผิดกล่าว” คือ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติลงมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ (มิใช่วันที่นายเสวต ทองรัมย์ ขอลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นการพ้นจากตำแหน่ง ข้าราชการการเมืองตามกฎหมายระเบียบข้าราชการการเมือง) เพราะมีข้อเท็จจริงต่างกับคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ